

Uzasadnienie

I. Wprowadzenie

W ramach tego projektu proponuje się zmiany w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221) – zwanej dalej: „ustawą o VAT”, ustawie z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

W ostatnich latach, zarówno w Polsce, jak i w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, obserwuje się niepokojące zjawisko wykorzystywania mechanizmów konstrukcji podatku VAT do uzyskiwania niezgodnych z prawem korzyści. Dotyczy to przede wszystkim uszczuplania należności budżetu państwa poprzez wyłudzenie nienależnego zwrotu tego podatku lub nieodprowadzanie należności podatkowych z tytułu VAT.

Projektowana regulacja zakłada publikowanie przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych wykazu podatników VAT czynnych, który będzie aktualizowany na bieżąco, tj. w każdy dzień roboczy, raz na dobę.

Wykaz będzie stanowił bardzo ważne narzędzie dla uczciwych podatników, którzy będą mieli możliwość weryfikacji informacji o swoich kontrahentach, a więc informacji przede wszystkim o aktualnym statusie rejestracji kontrahentów dla celów VAT. Możliwość dokonania takiej weryfikacji w sposób istotny ograniczy ryzyko wplątania uczciwych podatników w oszukańczy proceder zmierzający do wyłudzenia VAT.

Projektowany wykaz umożliwi dostęp również do innych informacji, takich jak: imiona i nazwiska w przypadku osób fizycznych oraz pełnej nazwy w przypadku podatników niebędących osobami fizycznymi, adresu miejsca prowadzenia działalności gospodarczej bądź adresu głównego miejsca wykonywania działalności, jeśli działalność gospodarcza jest prowadzona w kilku miejscach lub na terenie całego kraju - w przypadku podatnika będącego osobą fizyczną, adresu siedziby w przypadku podatnika niebędącego osobą fizyczną, numerów rachunków rozliczeniowych podatnika, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe lub imiennych rachunków podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub w

zgłoszeniu aktualizacyjnym, które służą prowadzonej działalności gospodarczej, daty: rejestracji/wykreślenia/przywrócenia do rejestru podatnika VAT czynnego oraz podstawę prawną wykreślenia/przywrócenia zarejestrowania jako podatnika VAT czynnego.

Propozycja zamieszczenia w tym wykazie daty rejestracji, wykreślenia oraz przywrócenia zarejestrowania jako podatnika VAT czynnego ułatwi sprawną identyfikację kontrahentów, którzy zostali wykreśleni z rejestru (spełniali przesłanki do ich wykreślenia) lecz wykazali, że faktycznie prowadzą działalność gospodarczą i zostali przywrócenie do rejestru. Podatnicy będą więc mieli możliwość prześledzenia całej historii rejestracji kontrahentów dla celów VAT, co umożliwi im weryfikację, jaki był w wybranym momencie status kontrahenta.

Publikowanie tego wykazu oraz bezpłatny i szybki dostęp podatników do aktualnych danych o swoich kontrahentach powinno również przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa i pewności obrotu gospodarczego.

Przy czym założeniem jest, że wykaz ma być jak najbardziej funkcjonalny dla podatników, założeniem jest, że podatnicy będą mogli sprawdzać swoich kontrahentów masowo, jak i wyszukiwać po wybranych numerach NIP, nazwach, itp.

II. Omówienie poszczególnych zmian w przepisach

W **art. 1** projektu ustawy proponuje się wprowadzenie zmian do **art. 96** ustawy o VAT.

W **art. 96** ustawy o VAT po ust. 14 dodano **ust. 15**, na podstawie którego utworzony zostanie wykaz podmiotów zarejestrowanych jako podatnicy VAT czynni, i będzie zawierał następujące dane: numer, za pomocą którego podatnik jest zidentyfikowany na potrzeby podatku, imiona i nazwiska w przypadku osób fizycznych, a w przypadku podatników niebędących osobami fizycznymi pełną nazwę, adres miejsca prowadzenia działalności gospodarczej bądź adres głównego miejsca wykonywania działalności, jeśli działalność gospodarcza jest prowadzona w kilku miejscach lub na terenie całego kraju – w przypadku podatnika będącego osobą fizyczną, adres siedziby - w przypadku podatnika niebędącego osobą fizyczną, numery rachunków rozliczeniowych podatnika lub imiennych rachunków podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub w zgłoszeniu aktualizacyjnym związanych z prowadzoną działalnością, daty: rejestracji/wykreślenia/przywrócenia do rejestru podatnika VAT czynnego oraz podstawę prawną wykreślenia i przywrócenia zarejestrowania jako podatnika VAT czynnego.

W dodawanym **ust. 16** tego artykułu wskazano, że podanie do publicznej wiadomości informacji o podatnikach VAT czynnych zawartych w wykazie nie będzie stanowiło naruszenia przepisów o tajemnicy skarbowej oraz przepisów o ochronie danych osobowych.

Projekt przewiduje udostępnianie niektórych danych zawartych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub aktualizacyjnym dotyczących podatników VAT czynnych. Upublicznianie danych zawartych w wykazie VAT będzie możliwe dzięki zniesieniu tajemnicy skarbowej w stosunku do niektórych danych wynikających ze zgłoszenia identyfikacyjnego/aktualizacyjnego składanego przez podatników VAT czynnych a także daty rejestracji/wykreślenia/przywrócenia w rejestrze podatników VAT czynnych wraz z podstawą prawną dokonania przez naczelnika urzędu skarbowego tych czynności. Szef Krajowej Administracji Skarbowej uzyska kompetencję do podania do publicznej wiadomości takich informacji, w szczególności poprzez publikację wykazu na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych, który będzie aktualizowany raz na dobę, w każdym dniu roboczym (**art. 96 ust. 17**).

Natomiast sama informacja o podatnikach wykreślonych z rejestru podatników VAT czynnych będzie figurowała w wykazie przez okres 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podatek został z niego wykreślony (**ust. 18**). Termin ten jest zbieżny z terminem przedawnienia zobowiązania podatkowego, co ma zagwarantować podatnikom możliwość zweryfikowania wstecz transakcji z wybranymi kontrahentami.

Wykaz będzie prowadzony w postaci elektronicznej i udostępniany w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sposób umożliwiający sprawdzenie danych znajdujących się w wykazie (**ust. 19**).

Podanie do publicznej wiadomości informacji o podatnikach zawartych w wykazie ułatwi również nabywcom towarów i usług zachowanie należytej staranności i tym samym ograniczy ryzyko odpowiedzialności solidarnej za zaległości podatkowe dostawcy.

Na podstawie dotychczasowego orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego można wskazać na przykładowe czynności jakie zdaniem Sądu może podjąć nabywca w celu zachowania należytej staranności, którymi są m.in. płatność na rachunek bankowy (wyroki NSA z dnia 25.01.2017 r. sygn. akt I FSK 818/15 i z dnia 23.12.2016 r. sygn. akt I FSK 522/15), pozyskanie informacji o statusie podatnika na podstawie art. 96 ust. 13 ustawy o VAT (wyroki NSA z dnia 14.12.2016 r. sygn. akt I FSK 546/15 i z dnia 14.12.2016 r. sygn. akt I FSK 381/15)

oraz sprawdzenie miejsca gdzie ma siedzibę kontrahent (wyroki NSA z dnia 25.10.2016 r. sygn. akt I FSK 279/15 i z dnia 20.12.2016 r. sygn. akt I FSK 1658/16).

III. Zmiany w innych ustawach

W **art. 2** i **art. 3** projektowanej ustawy wprowadzono zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1888, z późn. zm.) zgodnie z którymi podatnicy (w przypadku osób fizycznych będą to podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą) nie zaliczają do kosztów uzyskania przychodów kosztu w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji określonej w art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.) została dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego lub w przypadku transakcji z podatnikiem zarejestrowanym na potrzeby podatku od towarów i usług jako podatnik VAT czynny, na rachunek inny niż zawarty w wykazie, o którym mowa w art. 96 ust. 15 ustawy o podatku od towarów i usług.”. (projektowana zmiana brzmienia ust. 1 i 2 w art. 22p ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych i ust. 1 i 2 w art. 15d ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych).

Obowiązek dokonania zapłaty za pośrednictwem rachunku bankowego przez wszystkich podatników podatków dochodowych (również niebędących podatnikami VAT) został ograniczony do skutków finansowych w podatkach dochodowych określonych w tych przepisach do transakcji, których wartość przekracza 15 000 zł. zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej.

W **art. 4** projektowanej ustawy wprowadza się zmiany w art. 15 w ust. 1b ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników w zakresie dotyczącym rozszerzenia danych nieobjętych tajemnicą skarbową również o numery rachunków podatnika lub imiennych rachunków podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub w zgłoszeniu aktualizacyjnym. Wprowadzenie tej zmiany wynika z projektowanego art. 96 ust. 15 pkt 5 ustawy o VAT, który przewiduje że publikowany wykaz VAT będzie zawierał również informacje dotyczące takich numerów rachunków.

W celu zabezpieczenia interesów budżetu państwa w **art. 5** projektu wprowadza się zmiany do ustawy – Ordynacja podatkowa polegające na wprowadzeniu zmian w art. 33b pkt 3 tej ustawy,

aby umożliwić zabezpieczenie na majątku podatnika, o którym mowa w projektowanym art. 117ba Ordynacji podatkowej zobowiązania wynikającego z decyzji orzekającej o jego odpowiedzialności podatkowej.

W dodawanym **art. 117ba** Ordynacji podatkowej przewidziano odpowiedzialność solidarną wobec podatnika, na rzecz którego dokonano dostawy towaru lub wyświadczono usługę wraz z podmiotem dokonującym tej dostawy lub świadczącym tę usługę za jego zaległości podatkowe w części podatku proporcjonalnie przypadającej na tę dostawę lub tę usługę, w przypadku gdy zapłata należności zostanie przekazana na rachunek inny niż zawarty w projektowanym wykazie podatników VAT czynnych. Odpowiedzialność solidarna nie będzie dotyczyła wszystkich zobowiązań podatkowych. Podatnik będzie odpowiadał solidarnie za zaległości podatkowe kontrahenta, ale tylko do kwoty podatku, związanego z konkretną dostawą towarów lub świadczeniem usług, za które płatność nie została dokonana na rachunek bankowy podatnika zawarty w wykazie podatników VAT czynnych i transakcji, których wartość przekracza 15 000 zł. Będzie to odpowiedzialność osób trzecich, o której mowa w rozdziale 15 ustawy - Ordynacja podatkowa w związku z tym wprowadzono odpowiednie zmiany w tej ustawie.

Od dnia 1 stycznia 2017 r. przy transakcjach, w których stronami są przedsiębiorcy, obowiązuje limit 15.000 zł dla płatności gotówkowych, a transakcje powyżej wskazanej kwoty muszą być dokonywane za pośrednictwem rachunku bankowego (art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej – Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, z późn. zm.). Naruszenie tego obowiązku powoduje konsekwencje w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) polegające na tym, że podatnicy nie mogą zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów kosztu w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji określonej w art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej została dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego.

W art. 28 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych został uregulowany przywilej egzekucyjny polegający na wyłączeniu z egzekucji oszczędności członka kasy znajdujące się na jego imiennym rachunku. Nie jest zasadne stosownie tego przywileju w przypadku, gdy rachunek ten służy prowadzonej działalności, podobnie jak to jest uregulowane w art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.) w przypadku rachunków rozliczeniowych podatnika, które nie są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego. W związku z tym w projektowanej ustawie

wprowadzono zmiany polegające na dodaniu ust. 3 w art. 28 tej ustawy co oznacza, że środki pieniężne zgromadzone na imiennych rachunkach podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanych w zgłoszeniu identyfikacyjnym lub w zgłoszeniu aktualizacyjnym związanych z prowadzoną działalnością, (które będą zamieszczane w wykazie VAT) będą podlegały egzekucji (**art. 6**).

IV. Przepisy przejściowe i końcowe

W **art. 7** projektu ustawy wprowadza się przepis tworzący wykaz podatników VAT czynnych.

W **art. 8** projektu wprowadza się do ustawy o VAT regulację przejściową dotyczącą danych zawartych w zgłoszeniu rejestracyjnym złożonym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, które nie będą zamieszczane w wykazie podatników VAT czynnych. W przypadku, gdy podatnik zostanie wykreślony z rejestru jako podatnik VAT czynny wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy – dane dotyczące tego podatnika nie będą zamieszczane w wykazie podatników VAT czynnych.

W związku z tym, że zmienione przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych często mogą mieć związek z wcześniejszymi zdarzeniami, powodując potrzebę korekty kosztów uzyskania przychodów zaliczonych na zasadzie memoriałowej w **art. 9** projektu ustawy dodano przepis przejściowy, zgodnie z którym skutków polegających na braku możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztu w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji z podatnikiem VAT czynnym została dokonana na rachunek inny niż zawarty w wykazie podatników VAT czynnych nie będzie się stosować do płatności dotyczących kosztów zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia - **art. 10** projektu ustawy.

Wejście w życie projektowanej ustawy w innym terminie niż wskazany w uchwale nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. z 2014 r. poz. 205), gdzie zaleca się, by termin wejścia w życie ustawy o projektach ustaw przyjmowanych przez Radę Ministrów oraz termin wejścia w życie rozporządzeń Rady Ministrów, rozporządzeń prezesa Rady Ministrów i rozporządzeń ministrów, jeżeli ustawa albo rozporządzenia zawiera przepisy określające warunki

wykonywania działalności gospodarczej, powinien być wyznaczony na dzień 1 stycznia albo 1 czerwca, uzasadnione jest ochroną ważnych interesów Państwa, które przemawiają za wyznaczeniem innego terminu wejścia w życie aktu normatywnego. Wprowadzane regulacje przyczyniają się do wzmocnienia uczciwej konkurencji wśród przedsiębiorców oraz ograniczenia szarej strefy, co w obecnej sytuacji gospodarczej jest zadaniem priorytetowym.

Wprowadzenie półrocznego *vacatio legis* uzasadnione jest koniecznością zapewnienia odpowiedniego czasu na dokonanie zmian w obecnie funkcjonującej usłudze „sprawdzenie statusu podmiotu w VAT”.

V. Uwagi końcowe

Projekt ustawy nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji z chwilą przekazania projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów.

Ustawa nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.